

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priloge naročnine se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Oglasel in osnanila se račune po 8 nov. v vsaki v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je moč.

Kaj sedaj?

(Konec.)

Nastaja torej vprašanje: Kaj sedaj? Upraskanje to je resno, usodepolno in pozitiven odgovor ni lehak ni nam, ni gospodom poslancem samim. Kakor smo do skrajnosti nezadovoljni se današnjim položajem, kakor smo nezadovoljni se zistemom, ki nam je marsikaj obetal — je obetal, pravimo, kajti sedaj nam niti več ne obečajo — in malo, ali prav za prav nič dal, tako nas sili rodoljubje naše in razsodnost naša, da poštujemo težaven položaj, v kojem se v resnici nahajajo poslanci naši. To pa je gotovo: tako, kakor je šlo do sedaj, ne sme iti v bodoče!

Kaj sedaj, torej? — Vsakega iskrenega slovenskega rodoljuba goreča želja bi seveda bila ta, da se tesno združijo vsi avstrijsko-slovenski elementi, toda želja ta je za danes in ostane gotovo tudi za bližnjo bodočnost — utopija. Poljaki so Poljaki in ostanejo tudi za bodočnost — Poljaki. S tem je menda povedano vse.

Drugi priporočajo zvezo z Mladočehi, katere zveze bi si želeli tudi mi. Ker pa nam je kot razsodnim možem in treznim politikom postaviti se na realna tla, ker nam je poštovati z obstoječimi odnosi in vladajočimi štativovanji in predsodki in ker nam je slednjih še računati se svetom, kakoršen je, in ne, kakoršen bi moral biti: pripoznavati nam je kar naravnost, da gojimo le malo nade, da bi se nam želja ta skoro uresničila. Če pa nam formalne zveze z Mladočehi za sedaj ni pričakovati, zahtevati pa smemo in moramo — od te zahteve ne odstopimo nikakor —, da naši poslanci delajo na to, da se razmerje mej njimi — in naj sede že v Hohenwartovem, ali katerim-koli drugem klubu — in mladočeskim klubom radikalno premeni. Dosedanja napetost mej našimi poslanci in zastopniki naroda čo-

škega bila nam je glede na pospeševanje narodnih naših zahtev na veliko kvar. To so jeli celo nekateri „konservativci“ — pametnejši, seveda — pripoznavati, češ: da se tudi mej Mladočehi nahajajo trezni in pametni možje, s kojimi bi bilo možno pogajati se. Le žal, da se gospôda že s prvega niso postavili na to stališče! Da so to storili, bilo bi morda marsikaj drugače. Koliko nevolje, koliko razburjenja mej rodoljubi slovenskimi je povzročila slovenska državnozborna delegacija s tem, da je, kar se tiče postopanja proti Mladočehom, kar za stavo vlekla na jedni in isti vrvi z onimi, ki niso nasprotniki samo Mladočehom, ampak vsemu avstrijskemu slovanstvu. Gospode poslance bi prosili, da resno premotrite: kdo so oni, ki širijo predsodke proti Mladočehom in iz katerih vzrokov? Ako ustrežejo ti naši prošnji, pridejo izvestno do zaključka, da do sedaj niso bili na pravi poti.

Govorečim o postopanju proti Mladočehom dotekniti se nam je še jednega izmed raznih argumentov, naperjenih proti sedanjim češkimi poslancem, ki pa je jako delikatne naravi. Argument ta bi bil: nazori Mladočehov glede na vnanjo politiko države naše, kakor jih je v državnem zboru razvijal poslanec Vašaty. Velja pa ta argument? So-li Mladočehi zares zaslužili tolike graje radi omenjenega govora? O ne, nikakor ne! V ropotanju proti Vašatyju tičala je lepa poroija — ne odkritost rdnosti. Gospôda, položite roko na srce in priznajte nam, da marsikak goreč konservativci — kakor tudi velika večina naših poslancev — ob tem uprašnji isto tako mislijo, kakor misli — Vašaty. Razloček bil bi leta, da si ne upajo se svojimi nazori na dan, ker je to jako opasno v sedanjih razmerah. Kar bi se moglo torej očitati Vašatyju, bilo bi le to, da je nepreviden ter, da ne poštevaja, kaj je oportumno in kaj ni. Če si še niso upali rečenemu češkemu poslancu javno

pritrčiti, vsaj molčali naj bi bili naši „konservativni“ organi, ko so morali vedeti, da ob tem uprašnji velika večina avstrijskega slovanstva — izvzemši seveda Poljake — soglašala z Mladočehi.

Torej gospôda poslanci: iščite tesnega prijateljstva se zastopniki naroda češkega — ako že formalna zveza žnjimi ni mogoča — kajti pri njih najdeta izvestno in vsikdar, kakor nikjer drugod, najzanesljivejšo zaslombo, ko vas bode dolžnost vaša silila, potezati se za narodne naše pravice!

Preidimo k drugi eventualnosti: k jugoslovanskemu klubu. Z idejo to bavijo se vsi političski krogi in prepričanje je obče, da tudi — ni slaba. Tak organ imel bi že zato svojo veliko ceno za nas, ker bi veliko laglje, nego Hohenwartov klub, pospeševal dosego upravnštva, kar smo ravnokar zahtevali: kooperacijo z Mladočehi v izvršenje narodne enakopravnosti. Kar se tiče nebrižnosti dalmatinskih poslancev najde narod izvestno — za to se bode skrbelo — sredstva in pota, da jih prisili: vršiti svojo dolžnost. Časi so resni in nadejamo se, da tudi dalmatinski poslanci pridejo do spoznanja — žalostno je sicer, da se to ni zgodilo takoj, ko so zadeli breme državnega poslance na svoje rame —, da jih je narod volil v ta namen — da delajo. Osnujte torej jugoslovanski klub! Čemu se plašite, da bi bilo število članov prepičlo? Glejte ga le Coroninija in njega klub: toliko jih je komaj, da bi jih človek skoro lahko naštel na prstih dveh rok. Ugovarja se nam, da ni smeti na cedilu pustiti nemških konservativcev, koji so nam „zvesti zavezniki“. Kdo pravi to? Prijatelji jim ostanete lahko, kakor ste jim bili do sedaj. Tudi v tem novem razmerju bodete lahko podpirali opravičene njihove zahteve, kakor bodo i oni vas podpirali, ako jih je resna volja, biti nam pravični.

Gospôda poslanci! Vse kaže, da bode trebalo strune dokaj napeti, ako nočemo,

da nas naša dosedanja pot, vodeča nizdolu, ne dovede — do propada. Hohenwartov klub v sedanji njega sestavi ni za ta posel; za potiskanje „radikalcev“ je morda dober, a za vztrajen in dosleden boj proti vladni makaimi, proglašeni po g. Gautschu, nikakor nima potrebnih svojstev. Osnujte torej jugoslovanski klub! Taka skupina bi vas nikakor ne ovirala, da ne bi i nadalje mogli gojiti prijateljskih odnošajev do zastopnikov naroda češkega na jedni, in čeških veljoposelstnikov ter nemških konservativcev na drugi strani.

To je naše menenje, koje povedati je bila naša časnikarska dolžnost. Se-li pa gg. poslanci pridružijo temu našemu menjenju, to je njihova stvar.

In predno zaključimo, treba, da še enkrat povemo, kar smo že sto in stokrat povedali: da mi ne tiramo faksijske opozicije proti poslancem in da ne poznamo osebnega nasprotstva proti komur-si-bodi. Vsaka naša beseda je sad poštenega prepričanja in poštenih namenov.

Govorili smo!

Tržaški mestni zbor in Slovenci.

Gospôda, prevladujoča v mestni hiši, je zopet — in to morda že tisočkrat — pokazala svojo pikro „ljubezen“ do nas ubozih zatiranih Slovencev ter udarila ob svojo najvažnejšo struno zapretivši nam, da se je slavni magistrat že nekako naveličal vednega uprizarjanja narodnih demonstracij in izraževanja teženj slovenskih okoličanov ter bi se jih rad znebil.

Minoli terek je naš tržaški gostobesedni mestni svetnik D'Angeli povzdignil svoj merodajni glas ter pred sodni stol mestnih starešin privedel dva slovenska okoličana: jednega — kolega svojega v mestnem zboru, g. Martelanca, poslanca IV. okraja, ki si je neki drznil — horrible dictu —

svoje hčerki nositi vodo, pometati hišo, kakor prosti kmetici, in ne pokazati se v gosposke sobe. Težko je bilo revici, a kaj je hotela: začela je izpolnjevati očetovo voljo. Peti dan je izgnal stotnik svojo hčerko boso od doma in niti koščka kruha jej ni dal s seboj. Sedaj šele je zaplakala gospica, zakrivši z rokami svoje belo lice: — „Pogubil si, očka, svojo rodno hčer! Pogubila je čarovnica tvojo grešno dušo! Bog ti odpusti; a meni, nesrečnici, kakor je videti, ne pusti živeti na belem svetu!“ — In tam, ali vidiš? . . . Tu se je obrnil Levkò k Ivanki, kazaje s prstom na hišo. Glej sem: nekoliko tija od hiše je jako visok breg! Z onega brega skočila je gospica v vodo, in od tačas je ni več na svetu . . .

— Pa čarovnica? prašala je bojzljivo Ivanka in uprla naj svoje solzne oči.

— Čarovnica? Stare babe so se izmislile, da od tačas hodijo utopljenice ob svetlih nočeh v gospodski vrt gret se na mesecu in stotnikova hči je najglavnejša med njimi. Neko noč je zagledala svojo mačeho zraven ribnjaka, popadla jo in povlekla s krikom v vodo. Toda čarovnica si je i tu pomagala: pod vodo se je spremenila v jedno utopljenic in kot taka je

PODLISTEK.

Majska noč, ali utopljenica.

Ruski napisal N. V. Gogolj, prevel V. K. Ratimir.

I.

Ivanka.

(Dalje.)

— Kako tiho se ziblje voda, kakor dete v zibeli, — nadaljevala je Ivanka, kazaje na ribnjak, tužno obdan s temnim klenovim gozdičem in objokan od vrb, katere so potopile v njem svoje žalujoče veje. Kakor onemogel stavec, držal je on v svojem hladnem objemu daljnje temno nebo, obsipaje z ledenimi poljubi goreče zvezde, katere so motno migljale sredi toplega nočnega zraka, kakor da slutijo, da se kmalu prikaže svetli kralj noči. Na griči zraven gozda je dremala stara lesena hiša z zaprtimi oboknicami; mah in gosta trava sta pokrivali njeno streho; kodraste jablane so rasle pred njenimi okni; gozd jo je objemal s svojo senco in metal nanjo divjo mračnost; orehov gaj se je razprostiral pri njenem obnožji in zvijal se k ribnjaku.

— Kakor da sem sanjala, — rekla je Ivanka, ne da bi spustila oči z njega:

— davno, davno, ko sem bila še prav majhna in živela pri materi, pripovedovali so nekaj strašnega o tej hiši. Levkò, ti gotovo znaš to, — pripoveduj, le! . . .

— Pustimo to, krasotica moja! Kaj še ne pripovedujejo babe in neumni ljudje? Ti bi se le vznemirjala, začneš se bati in ne bodeš mogla mirno zaspati.

— Pripoveduj, pripoveduj, mili, črnooki fantič! je govorila ona, pritiskaje svoje lice k njegovemu in objemaje ga. — Ne, ti me ne ljubiš, kakor se vidi, ti imaš drugo dekle! Saj se ne bodem bala in mirno bodem spala vso noč. A sedaj ne zaspiu, ako ne bodeš pripovedoval. Mučiti se in misliti začnem . . . pripoveduj, le, Levkò! . . .

— Kakor se vidi, govore ljudje resnico, da je v ženskah hudič, kateri draži njih radovednost. Pa naj bo, poslušaj! Nekdaj, srček moj, živel je v tej hiši stotnik. Imel je hčerko, krasno gospico, belo, kakor tvoje ličice. Njegova žena je bila že davno umrla; namenil se je toraj oženiti z drugo. — „Me bodeš li negoval, kakor prej, očka, ko vzameš drugo ženo?“ — „Bodem, hčerka moja, še bolj krepko te pritisnem k svojemu srcu nego prej! Bodem, golobičica, še bogatejšo te obda-

rim z uhani in koravdami!“ Pripeljal je stotnik mlado ženo v novo hišo svojo. Lepa je bila mlada žena; rudeča je bila kakor kri, bela kakor mleko; samo na svojo pastorko je pogledala tako strašno, da je ta kar zakričala, ko jo je zagledala, a niti besedice ni izustila ves dan ta surova mačeha. Nastopila je noč; stotnik je šel s svojo mlado ženo v spalnico; tudi bela gospica se je zaprla v svojo sobico. Hudo jej je bilo pri srci in začela je plakati. In glej: strašna črna mačka leze k njej; dlaka gori na njej, in železni kremplji ropotajo po podu. Vsa prestrašena skočila je ona na klop, — mačka za njo; preskočila je na zapečnjak, — a mačka tudi, in migoma se jej je zaguala za vrat in začela jo dušiti. S krikom jo je odtrgala od sebe in vrgla na pod; a zopet se je približevala strašna mačka. Pastorko je bilo že strah. Na steni je visela očetova sablja. Ona jo je zgrabila — in cof po podu — taca z železnimi kremplji je odletela, in mačka je pihaje izginila v temnem oglu. Ves dan ni šla iz svoje sobe mlada žena; tretji dan šele se je prikazala s prevezano roko. Uganila je uboga gospica, da je njena mati — čarovnica, in da jej je ona presekala roko. Četrti dan je ukazal stotnik

svetovati slovenskemu očetu, naj bi vendar vpisal svojo dečo v slovenske šole in ne v laško paralelko. Drugi je pa č. g. kapelan skedenjski, Rajko Logar, ki se je drznil izpolniti svojo sveto dolžnost ter priporočati slovenskim starišem, naj pošiljajo svojo slovensko dečo v slovenske učilnice in ne v laške, kjer se laščini le toliko morejo priučiti, da k večem potem preklinjajo v tem jeziku.

Kaj je pač pregrešnega na tem, ako slovenski poslanec svetuje svojemu sorojaku, da pošilja svoje otroke v one učilnice, kjer se more kaj koristnega naučiti na narodni podlagi? Laška gospóda se odločno poteza za laške ljudske šole v mestu ter pobija državne, koje so ponajveč izključljivo nemške. Nedavno smo čitali v „Piccolo“ in „Indipendente“ lepe članke, v katerih se je dokazovala korist narodnih šol in se pobijale vladne šole, ki najbolj služijo ponemčevanju. Narodne šole; zahtevali so od vlade dokazujoč, da se morejo otroci zgolj na podlagi narodnega jezika temeljito izobraziti. Ali gospóda, ki po svojih vernih slugah v državni zbornici vedno pogreva staro pravljico, da imajo Slovenci v Trstu 11 šol, pozabila je ene lepe članke in zabredla je tako daleč v svojo strankarsko strast, da jemlje celo slovenskim okoličanom pravico vpisovati svojo dečo v te „slovenske“ šole!

Ni jim zadosi, našim nasprotnikom da ne privošči 5000 mestnim slovenskim otrokom niti jedne jednorazrednice; ne sadostujejo jim razni podajači in pomagáči, ki njim na ljubo prodajajo vest in prepričanje ter odvajajo slovenske okoličane od slovenskih šol ter jih indirektno silijo v laške. Videč, da jim vse to nič ne pomaga, da je krik in pisanje vseh lahonskih časopisov brezuspešno ter da se vendar nahajajo v okolici slovenski očetje, ki umejo pravo izobrazbo ter da navzlic vsemu pritisku laške paralelke na okoličanskih šolah niso še donesele zaželenega uspeha: jezé se in temu svojemu gnjevu dajejo odduška v mestni zbornici proti osebam, ki niso nič krive na tem, da se njihove želje še niso obistinile.

Mislili so namreč gospodje, da bodo laške paralelke na okoličanskih ljudskih šolah polagoma izpodrinile slovenske ter da se v par letih vse šole v okolici pollašči. Ali poteklo je kacih 15 let, odkar so jeli uvajati laške paralelke, in vendar so te primeroma še slabo obiskovane. Slovenski razredi so pa navzlic pretnjam in vabnjam še vedno dobro obiskovani. Samo kukavice pošiljajo svoje otroke v laške razrede, v tem ko zavedni okoličani uvidevajo korist svojega jezika ter pošiljajo

ušla biču iz zelenega trsta, s katerim so jo hotele utopljenice tepati. Babje kvante! Pripovedujejo tudi, da zbira gospica vsako noč utopljenice in gleda vsakej posebe v obraz, da bi spoznala, katera je čarovnica; a do sedaj je ni še spoznala. Ako se jej kak človek približa, ga takoj silí, da izbira; ako noče, mu grozi, da ga utopi v vodi. Tako, vidiš, Ivanka moja, pripovedujejo stari ljudje! . . . Sedanji gospod hoče napraviti na tem mestu hram in poslati navlaš za to žganježgalca sem . . . A nekdo govori. Nši se vračajo domov — od vasovanja. Z Bogom, Ivanka! Mirno spavaj in ne misli na te babje izmišljenosti.

Ko je to rekel, jo je krepko objel, poljubil in odšel.

Z Bogom, Levkò! dejala je Ivanka in zamišljeno vprla oči v temni gozd.

Velik ogen mesec se je ta trenutek veličastno pokazal iz-za zemlje. Še polovica ga je bila pod zemljo, a že ves svet se je napolnil z neko divno svetlobo. Ribnjak se je gibal z iskrami. Senca dreves se je jasno videla na temnej zelenjavi.

— Z Bogom, Ivanka! zaslislale so se za njo besede, spremljene s poljubom.

(Dalje prih.)

svojo dečo zgolj v slovenske šole, koje so jim na razpolago.

Krik proti slovenskim šolam smatrati je torej kot vzklic strasti razvnetega srca, koje Slovencev ne more nikakor trpeti. Vprizorjevanje teh interpelacij je zajedno vprizorjevanje škandalov, za katere je galerija v mestni zbornici najbolje mesto, kajti tu je vedno pripravljena židovska klika, da njej ugodnim govornikom ploska in je hváli; ako se pa drzne kdo kakšno pametno povedati, jame mu sikati in obdevati ga z vsakovrstnimi nearamnostimi.

Tožba nasprotnikov naših, da v tržaški okolici slovenska stvar vedno bolj napreduje je, hvala Bogu, deloma resnična; deloma, pravimo, in sicer: kar se tiče razvoja narodne zavesti. V zadnjem času se je tržaška okolica takorekoč prerodila, kajti vedno bolj narašča v njej število zavednih sorojakov naših. Krepka narodna društva, zabavno in gmotno koristna, se v njej lepo širijo in krepé narodno zavest. Okoličan zmirom bolj uvideva, da je tudi sam nekaj zmožem in da mu je združenje z mestom samo v kvar toliko v gmotnem kakor v narodnem obziru. V gmotnem obziru je gotovo na škodo, kajti tržaška mestna oblast zahteva velikanske doklade in občinske pristojbine. Mnogo težko zaslužnega denarja nese ubogi okoličan v mestno blagajno, a za ta denar se vzdržujejo laške šole, in se nam vsiljujejo razni organi, okoličanu ne baš prijazni (Capovile!) Oh, koliko njih se je proti nam že pokesalo, zakaj se pred leti, ko je bil ugoden čas, okoličani niso ločili od mesta!

Za denar, kojega plačuje okoličan v mestno blagajno, prihajajo mu od lahonske gospóde udarec za udarcem proti njega narodnosti. Če prav je okoličan miren in delaven ter navzlic svojemu žalostnemu stanju vse voljno prenaša, tolažeč se z boljšo prihodnostjo; vendar se nekateri strastni gospodje ne sramujejo črniti svojega kolego jedino v ta namen, da se mu odvzamejo dela in podjetja, koja ima kot zasebnik od mestnega magistrata. „L'Indipendente“ pa, ko je bilo potožil in naslikal one „arruffapopoli calati doltralpi“, kateri neki v okolici ljudstvo nagovarjajo k slovenski zavednosti; ko je obžaloval pikro resnico, da sta „sv. Ciril in Metod“ nadomestila v okolici „sv. Justa“ in da namesto mestne helebarde in belorudeče zastave „vihrajo po okolici ruske barve“, prišel je do zaključka, da se Lahí oprimejo zadnjega pomočka, da odvzemo namreč okoličanom — zaslužek!

Kakšen je ta zaslužek, smo mi že večkrat v svojem listu opisali; najbolj pa pozna dobroto tega zaslužka okoličanski kamnosek, ki za bori goldinarček ves božji dan čepi na tržaškem tlaku ter v mrazu in vročini udarja po trdem kamenu. Furlan, za katerega toli gori naša gospóda, se ne loti enacega dela niti za trikratni enak zaslužek; tlak pa mora biti obdelan in za to ne najdete drugih delavcev, nego uboge okoličanske trpine.

(Konec prih.)

Govor

poslanca K a r o l a K l u n a v državnem zboru dné 13. novembra 1891.

(Dalje.)

To pa niso bile nobene poizvedbe, temveč nekateri vplivni člani okrajnega šolskega sveta in nekateri učitelji so poskušali napraviti razpor mej krajnimi šolskimi sveti in občinskimi zastopi.

V Ledenicah se jim je tudi posrečilo, kajti tamošnji krajni šolski svet je odstopil od prošnje. Deželni šolski svet koroški je odgovoril z odlokom z dné 9. julija 1888, da bi se šola potem preveč razlikovala od drugih šol, ko bi dovolili zahtevano premembo, in da večina prebivalstva take uredbe ne želí.

Občine sklenile so zopet pritožbo na ministerstvo. Predno se je ta pritožba od-

poslala, izmislili so si novo sredstvo, da prepričijo ugodno rešitev. Začela se je agitacija, da se občina Rožek loči od občine šentjakobske.

Ta delitev se je zares dovolila in izvršila. Pritožba se je pa še le potem na Dunaj odposlala z opazko, da občina šentjakobska ni več ona občina (Čujte! Čujte!), ki je odposlala pritožbo, ker se je od nje ločila podobčina Rožek.

Ministerstvo je moralo sevěda z ukazom z dné 28. decembra 1888, št. 23.476, pravilno odločiti, da je z razdelitvijo občine odpala pravna oseba (Smeh na desnici), ki je imela pravico do pritožbe. (Poslanec dr. Ferjenčič: To je pa res sleparija! — Poslanec Povše: To je svoboda!)

Občina šentjakobska vložila je dné 30. junija 1889. novo prošnjo. In kaj se je zgodilo? Poslali so znanega okrajnega glavarja Praxmajerja kot predsednika okrajnemu šolskemu svetu v Šentjakob, kjer je za 20. dan novembra 1889 bila razpisana komisija, h kateri so bili povabljeni vsi posestniki in posestnice, vkupe 198 oseb. Od teh 198 prišlo jih je 154, 44 jih je bilo pa zadržanih. Praxmajer je sevěda imel jako zapeljiv govor, v katerem je ljudem pojasnjeval važnost nemškega jezika; še le potem je začel izpraševati ljudi.

Da bi bil popolnoma gotov, poklical je najprej neko staro žensko, misleč si, pri njej se boče dalo najlože kaj opraviti. (Čujte! Čujte! na desnici. — Klici: To je sleparija!) Ženska se je pa odločno potegnila za uvedenje slovenskega udnega jezika. (Dobro! Dobro! na desnici.) Za njo so se za slovenščino izrekli vsi posestniki, izimši 19.

Število 19 res ni veliko (Klici na desnici: Malo premalo?). Ali da bi je povečal, pridejal mu je okrajni glavar še 44 odsojnih, kakor bi vsi ti bili proti uvedanju slovenščine. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Deželni šolski svet koroški je pa menda spoznal, da nema zakonitega poverja, da bi odbil prošnje šentjakobske občine. Kaj je bilo storiti? Vprašal je deželni odbor, kaj da k temu poreče. Deželni šolski svet sklepal je tako-le: O udnem jeziku odločuje po zakoniti določbi deželno šolsko oblastvo v sporazumljenju z onimi, ki šole vzdržujejo. Šole pa, menil je koroški deželni šolski svet, ne vzdržujejo le občine, temveč tudi dežela. Občine skrbé za stvarne, dežela pa za osobne potrebščine. (Klici na desnici: Ali kako?)

Koroški deželni odbor se je sevěda izrekel v zmišlu deželnega šolskega sveta, in tako se je pritožba šentjakobske občine na podlagi izjave deželnega odbora zavrgla z odlokom z dne 25. maja 1890, št. 489. z opazko, da se more občina v štirinajstih dneh pritožiti na ministerstvo. (Klici: To je bilo pričakovati.)

Ta odlok se je izročil občini dné 16. junija in pritožba na ministerstvo se je izročila okrajnemu šolskemu svetu dné 27. junija, torej še v zakonitem obroku.

Okrajni šolski svet pa jo je vrnil občini še le dné 22. januarija 1891, torej čez pol leta, s pristavkom, da se je pripetila formalna napaka. (Poslanec Povše: To je novo! Po trinajstih letih!)

Dné 4. februarija 1891 se je pritožba zopet vložila, pa se je dné 15. februarija zopet vrnila občini z izgovorom, da je mej tem koroško deželno šolsko oblastvo izdalo nov ukaz, s katerim se je vredil pouk slovenskega jezika na dvojezičnih šolah.

Pa šentjakobska občina se še ni dala prestrašiti, temveč je dné 23. februarija 1891 pritožbo znova izročila. Kaj se je dalje z njo zgodilo, je li došla k visokemu ministerstvu, o tem sedaj molči zgodovina. (Klici na desnici: Ubogi Slovenci! To je ravnopravnost!)

In čez jedno leto bodemo zopet imeli priložnost, o tem govoriti, da boče stara stvar zopet nova. (Klici na desnici: Zgodovina trpljenja!) Po trinajstletnem boju

torej šentjakobska občina vzlic velikim žrtvam za šolstvo še ni dobila šole, ki bi koristila njenim otrokom.

Pa to ni jedini slučaj.

Jaz imam seznam od dveh drugih slučajev, pri katerih je bila skoro jednaka igra. Tičeta se občin Vogrče-Blato in Tolsti Vrh.

Občinski zastop v Tolstem Vrhu je dné 7. aprila 1888. poslal deželnemu šolskemu svetu prošnjo za uvedenje slovenskega udnega jezika. Otroci teh treh občin obiskujejo tri šole: v Kotlah, Čerovicah in Guštanju.

Predno je deželni šolski svet odločil o tej prošnji, vprašal je občini v Ljubeličah in Guštanju, pritrjujeta li občinskemu zastopu v Tolstem Vrhu.

Sevěda sta se izjavila občinska zastopa v Ljubeličah in Guštanju, ki sta v nemških rokah, da v tako premembo ne moreta pritrđiti.

Z ozirom na to izjavo se je prošnja občine Tolsti Vrh zavrgla z odlokom z dné 21. decembra 1889, šte. 28.847. Občina je potem dné 15. februarija 1890 vložila novo peticijo, po kateri bi se slovenski učni jezik uvel le na onih šolah, na katerih je večina njenih otrok, torej v Kotlih in Čerovicah, kjer je tri petine otrok iz občine Tolsti Vrh in le dve petini iz občine Ljubeliče.

Sedaj so pa morali poiskati boljši izgovor, da zavrzé prošnjo. Obrnili so se do krajnih šolskih svetov teh občin in ju pregovorili, da ugovarjata peticiji občine Tolsti Vrh.

Z ozirom na ta ugovora in na že omenjeno izjavo deželnega odbora je deželni šolski svet odbil to peticijo z odlokom z dné 23. marca 1890. številka 642.

Tudi ta občina je vložila pritožbo na visoko ministerstvo, pa še sedaj ni dobila nobene rešitve, dasi se je pritožba vložila že 3. aprila 1890.

Da pa ne bodete mislili, da ata krajna šolska sveta svojevoljno ugovarjala, in bodete spoznali, da ugovoroma ni pripisovati posebne veljave, prečitati hočem tukaj z dovoljenjem gospoda predsednika neko izjavo, katero je dal krajni šolski svet v Čerovicah in katera drastično kaže, kako sta se napravila ta ugovora.

(Dalje prih.)

DOPISI.

Dekani, dné 23. novembra 1891. [Izv. dop.] Koperski in razni drugi posestniki se še vedno niso ohladili. Poraza z dné 30. oktobra ne morejo preboleti. Varite se jih torej!

Danes popoldne nahajal sem se v Rozarjoli pri nekem poštemem prijatelju, ki me je tudi pogostil s čašo vina. Pogovarjala sva se jedino le o hudih napadih na nas isterske Slované.

Tožil mi je, da tudi njega so napali ko se je nahajal v neki krčmi koperski. Jedva je vstopil, že so ga jeli zmerjati s „p . . . di un croato, fiol d'un can, va in tua schiavaria. Fuori di qua p . . . di schiavo“ itd. itd. Možu ni preostajalo drugega, nego ostaviti krčmo, da ne zaide v nesrečo. Strahoma hitel je na svoj dom.

Ob 4. uri popoldne poslovim se pri možu in grem proti Dekani. Na poti srečal sem Ivana, Josipa in Antona Čaha, vsi trije posestniki od Strolči, obč. Černikal, ki so bili v Kopru davek plačati. Uprašali so me, od kod da pridem? Povedal sem poštemo. I oni začeli so mi se tožiti, pripovedujoči, kaj se jim je zgodilo, ko so šli iz Kopra. Dospevši do mostov blizu Koperskega pokopališča, priskočil je izpod mosta k njim nek fakín ter jih začel zmirjati z besedami: p . . . di croati, schiavi, ande in schiavaria e non a Capodistria! — In ko je Josip Čah drzneža zavrgnil, da naj molči, ker oni se ne puste zmirjati, priskočili so

izpod mosta še drugi trije in napadli jih takó, da se niso mogli obraniti. Eni so jih zmirjali po njih ognjusni navadi, drugi pa kričali — „Eviva l' Italia, m. . . per i croati e schiavaria!“ Vsi tužni in prestrašeni dospeli so do one krčme, v katero se je nedavno tudi g. Lauriha zatekel. Tu je tudi tobakarna. Misleči, da se jih gospodinja usmili — kajti druhal jim je bila vedno za petami — zatekli so se v tobakarno. Ali tudi tu niso našli zavetja, kajti gospodinja jela jih je iz hiše poditi. Take reči se godijo nam isterskim Slovanom samo vsled tega, ker smo dne 30. oktobra t. l. pošteno zmagali.

Ko se poslovim od teh mož, nadaljujem svojo pot. Dospel do županijskega urada v Dekani svetila je luč skozi okno. Ožri se proti oknu zapazim dva gospoda, pišoča vsak pri svoji mizi. Kako to, mislim si, vsaj naša županija ima samo jednega tajnika! á ko bolj natanko pogledam, prepričam se, da pri jedni mizi sedi nek koperski „capo“, ki je ob času volitev ljudi okoli lovil, da volijo za italijansko stranko.

Čudno in prečudno se mi je to zdelo, viditi v istem, prav slovenskem uradu moža, ki je nasprotnik slovenskega naroda in ki ne razume niti slovenske besedice. Kdo ga je pozval? Naše sl. starešinstvo je vendar po svoji večini slovensko, národno! Nadejam se, da bode slavno starešinstvo za to skrbelo, da se v bodoče kaj sličnega več ne pripeti. To je proti naši narodni časti!

Berač.

Različne vesti.

Cesarsko našo obitelj zadel je hud udarec: nadvojvoda Henrik in njega soproga, baronica Waiddeck, umrla sta dne 30. novembra na plućnici skoro ob jednom. Trupli obeh pokojnikov prepeljejejo v Bolson, kjer ju polože v nadvojvodsko rakev.

Umrl je gosp. Peter Peršič, umirovljeni višji finančni uradnik, v 58 letu dobe svoje.

Iz državnega zbora. V seji poslanske zbornice dne 27. novembra tožil je slov. poslanec Pfeifer o nepravilnem odmerjevanju in iztirjevanju davkov na Kranjskem. Govornika in njega somišljenikov stališče je to, da treba razbremeniti nižje davčne vrste ter lakati kompenzacije pri višjih vrstah.

— Poljski klub posvetoval se je skozi dva dni o sedanji situaciji. Pri teh obravnavanjih deseglo se je malo ne popolno soglasje, tako, da je mogel načelnik Javorski povdarjati, da bode klub nadaljeval politiko proste roke, kakoršna je zasnoval začetkom sesije; v slučaju pa, ako bi vlada hotela zasnovati trdno večino, mogel bi poljski klub le tedaj sodelovati pri sestavi državnega zbora, ako bi na to zajedno delovala klub konservativcev in nemška združena levica, ozir jemač na národne tradicije in avtonomna načela poljskega kluba.

Čudna prepoved. Ordinarijat Poreško-Puljskega škofijstva prepovedal je podrejeni duhovščini „širiti ali razdajati med vernike bodisi naravnost sami po sebi, bodisi po katerih-koli posredovalcih katerikoli časnik ali periodičen list, izdavan v deželi ali zunaj nje, pisan v kateremkoli jeziku, priznано ali nalašč naklonjen ali pomagajoč katerikoli stranki, za katero se tu potezajo, ali pa pripuščati, da jih kdo drugi v to napravlja.“ Pojasnila menda ne treba, kam pes taco moli. Duhovnik obdaj se torej z visokim kitajskim zidom in ne brigaj se za usodo svojih, v varstvo izročenihih ti ovčic! Tako hoče isterska gospóda in tako bódi! Duhovnik je državlján, politična prava zamčena so mu v obstoječih zakonih, a krati se mu pravica posluževati se sredstev v širjenje svojih političkih nazorov. Kje je doslednost in kje pravica?! Kar je dovoljeno

najzadnjemu prostaku, zabraniti hočejo duhovniku. Tako hočejo isterska gospóda, in nam se — srce krči.

Koncert, kojega je v nedeljo priredila tržaška „Slavjanska Čitalnica“ (prvi v novih prostorih) vspel je izborno v vsakem obziru in je nadkrilil vsa pričakovanja. Prostrana dvorana bila je natlačena najodličnejšega slovanskega občinstva, osobito je bil mnogobrojno zastopan krasni spol. To nam kaže, da so člani pripoznali trud odbora v ta namen, da se veselica tako obnese, da more biti v čast prvemu slovanskemu društvu v Trstu.

Novi prostori, osobito velika in elegantna dvorana, pokazali so se uprav ta večer kot jako ugodne.

Koncert se je pričel se krasno Nedvedovo skladbo „Moj dom“, koja je proizvel četverospjev „Glasbene Matice“ iz Ljubljane dovršeno utmetniški, tako, da je navdušila vse občinstvo, da ni bilo ploskanja ni konca ni kraja.

Kakor prvo točko tako je i ostale tri točke omenjeni četverospjev proizvel finim ukusom in umetniško dovršenostjo. Vse se je divilo krasoti in milini njihovih glasov in ploskanje je bilo po vsaki točki tako viharno, da so izborni pevci vsakokrat še kaj pridodali. Oduševljenje pa je doseglo svoj vrhunec, ko so zapeli prekrasno češko národno pesem: „Bivali Čechove“. V prvi vrsti nam je omenjati tenorista g. Pavška, ki se je pokazal pravim umetnikom v petju. Da bi le mi v Trstu imeli takega tenorja! Po vsej pravici smemo zavidati „Glasbeno Matico“ na tem četverospjevu.

Kako pa naj bi pisali o gospej Podgornik-Tolomej? Take umetnice so redko sejane. To vam je pravi „Excoelsior“, velika umetnica; ko ona svira na glasoviru, gane izvestno vsakaterega. Kakor je ona prednášala Anastazijevevo „Fantasie de concert“, je mogoče le pri umetnici njene vrste. Isto velja o umotvoru „Na te mislim“; s tem komadom izzvala je naša umetnica burno odobravanje, ki se ni poleglo, dokler ni v svoji ljubeznjivosti še enkrat odsvirala krasni ta komad. — Beethovenov „Concert Ex-dur Adagio“ in „Finale“ uplival je tako silno na vse navzoče, da so bili kakor elektrizovani. Burno ploskanje uplivalo je na umetnico, da je točki tej pridodala še „Impromptu“. Tu nam je omenjati še g. Dragatina, ki je umetnico jako veče in razumno spremljal na glasoviru.

Kakor da ni bilo vsega tega dosti čuli smo še mile glasove strun na citrah. Simpatična gospodičina Bogomila Valenčičeva svirala je lepo in precizno Giesederovo „Spomlad ljubezni“ in so mili glasovi segali vsakemu do srca. „Spomlad ljubezni“ je prekrasna pesem, ako se proizvede tako veče in takim razumom. Tudi to gospodičino je pozdravljalo občinstvo navdušeno in je blaga gospica le ustregla obči želji, ko je pridodala „Venec narodnih pesmi“ od Zajca; dokazala je, da se je marljivo učila.

Po koncertu zbrala se je vsa družba v predvorani, kjer nas je prekrasnim pevanjem izborno zabaval omenjeni ljubljanski četverospjev. Le preneglo so minuli ti preprijetni trenotki, dasi so zadnji gosti šele ob 3¼. uri odhajali iz čitalnice.

Tako se je izvršila prekrasna ta zabava, toda spomin na ta koncert ostane neizbrisljiv v srcih onih, ki so imeli srečo prisustvovati mu. V naši čitalnici izvestno ni bilo še nikdar tako krasne, interesantne in animirane zabave. — Da pa je veselica tako izborno vspela, zasluga je čitalničnega odbora. Nadejamo se, da nam še večkrat priredi slične večere.

Miklavžev večer. Na drugem mestu pričobujemo vabilo na Miklavžev večer „Trž. Sokola“. Odbor „Sokola“ potrudil se je, kolikor je bilo le možno, da priredi članom svojim in drugim gostom obilo in prijetne zabave. Nočemo in ne smemo biti indiskretni, a ne moremo zamolčati, da čakajo vseh udeležencev razna prijetna

iz nenađenja, Prihitite torej, da sami vidite in ališite! — Ako morda kdo slučajno ni prejel vabila, naj to blagohotno oprosti, kajti „Miklavž“ ima sedaj obilo posla.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Trstu nabrala je vesela svatovska družba na Proseku 1 gld. 30 kr. — V gostilni Via del Bosco daroval je g. Pahor 1 gld. 16 kr. — Krokariji pri „Pošti“ nabrali so 3 gld. 4 kr. — V soboto 28. novembra nabralo se je v gostilni „Alla bella veduta“ 1 gld. 5 kr.

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovjah priredi v torek dne 8. decembra 1891. v dvorani gostilne „Pri Ferlugi“ na Greti veselico s petjem, deklamacijo in igro, pri kateri sodeluje društveni, prvič nastopajoči tamburaški zbor, z sledečim vsopredom: 1. „Hej Slovani“, udara druš. tamb. zbor. 2. Iv. pl. Zajc: „Živila Hrvatska“, zbor. 3. „Hrvatsko národno kolo“, udara druš. tamb. zbor. 4. B. Potočnik: „Hči na grobu matere“, deklamacija. 5. H. Volarič: „Oj zbogom ti planinski svet“, zbor. 6. H. Ražem: „Micika“, udara društv. tamb. zbor. 7. G. Eisenhut: „Tko je naš“, zbor. 8. V. Šviglin: „Ne psuj me majko“, udara kvint. društv. tamb. zbora. 9. „Kratek odmor“. 10. H. Ražem: „Jaz nisem Italijanka“, veseloigra s petjem. Potem je prosta zabava. Ustopnina k veselici 30 nvč. sedeži 10 nvč. Začetek veselice je ob 6. uri zvečer. Radodarnosti se ne stavljajo meje.

„Plesni venček“ katerega je priredil odsek „Delalskega podpornega društva“ v soboto v dvorani Mally-jevi, bil je dobro obiskan, kar kaže — da ima mladina simpatije tržaškega občinstva. Dvorana bila je čedno zastavami okinčana in prvo četvorko plesalo je nad 30 parov. Ples „Slovan“ katerega je izvajalo 12 parov, izpal je na čast neutrudljivemu plesovodju, g. Ivanu Umeku, kateri se je potrudil, da ga je sestavil in učil; dvakrat so ga vrle plesalke in plesalci morali ponavljati in želi burno pohvalo. — Ples trajal je do 5 ure zjutraj. Kakor čujemo, namerava imenovani odsek, „drugi venček“ napraviti sredi meseca januarja z raznovrstnim programom in plesom „Slovan“.

Vabilo na Prešernovo slavnost, katero priredi akad. društvo „Triglav“ v Gradci dne 5. decembra 1891. s prijaznim sodelovanjem akademičnega društva „Hrvatske“. Vspored. Pozdrav predsednikov. 1. Dr. B. Ipavec: „Slovanska pesen“, možki zbor. 2. Iv. pl. Zajc: Potpourri iz opere „Nikola Šubic-Zrinjski“, udarja tamburaški zbor. 3. Slavnostni govor, govori gosp. cand. iur. Janko Žolger. 4. Jos. Nešvera: „Ukolébavka“, svira gudalaški zbor. 5. G. Eisenhut: „San“, osmospev. 6. Dr. G. Ipavec-Švab: „Mrak“, udarja tamburaški zbor. 7. F. S. Vilhar: „Mornar“, samospev za bariton, poje gosp. stud. med. Béla Štuhec. 8. Q. Havlasa: „Davorija na Kosovu“, svira gudalaški zbor. 9. A. Nedved: „Ljubezen in pomlad“, možki zbor s tenor-solo. — B) Prosta zabava. — Lokal: Daniel — Annensäle. — Začetek ob 8. uri zvečer.

Iz Gorice se nam piše: V nedeljo, 29. t. m. ustanovili so v bližnjem slov. Ločniku podružnico „Lege“. Ali sedaj čujte, kaj mi je pravil nek tamojnji Slovenec o tej ustanovitvi.

Nekatere ločniške renegate in ne Furlane (čiste krvi) močno jezi, da se je odprla v Ločniku slovenska šola. Hoté jo na vsak način uničiti. Do sedaj niso jim vsa njihova sredstva obrodila zaželjenega uspeha. Kaj si nazadnje domisljijo te poturice? Nič manje, nego to, da se vsem Slovincem, bivajočim v Ločniku odpovedó stanovališča in potem morajo Slovenci se ve, da oditi in šola slov. je uničena in namen je dosežen. Kako pa pregovoriti dotične gospodarje, da odpovedó stanovanja? Tu bi trebalo denarja, da se jih podkupi in denar od kod dobiti? Prišli smo do izvira „Legini“ podružnici v Ločniku. Hodili so agitatorji, največ slov. renegati in posebo neko človeče, ki je bilo že več-

krat kaznovano radi razžaljenja Veličanstva, preavitl. naš. cesarja, k ločniškim ženicam, češ, ako se upišete v „Lege“, dobimo otroški vrt, kamor bodo vaši otroci hodili; tu se bo za nje skrbelo z vsem: z jedjo, obleko in varstvom; ali ne bo to lepo? In skrbne matere bile so zadovoljne in dale so v božjem imenu onih 25 kr. za blagi „namen“. Tako so se nabrali udje. Mi ne bi imeli nič proti temu, ali možje in osebe, ki so posvečeni nekoliko bolj v to zadevo, dobro vedo, kam pes taco moli. In baš radi tega se je ona „slovesna“ otvoritev Legine podružnice v Ločniku kaj žalostno dokončala. Ko so odšli goriški bratci in g. komisar, začel se je preprij med „pametnimi“ in onimi eksaltovanimi renegati-odborniki podružnice, češ, mi nočemo, da se nam imena pačijo, (sklenilo se je namreč, da se vsa imena poitalijančijo, tako n. pr. iz Medveščka hočejo Orse iz Kosa Merlo, itd.), mi ostanemo Avstrijci in nočemo, da se nas pri prvi priložnosti proda Italiji. Zahtevali so pametni možje v nedeljo večer, naj se „Lege“ uniči takoj, ker oni poznajo njeni namen. Oni tudi ne marajo živeti v sovražtvu s Slovenci, ker so sami slov. pokolenja, da: sramujejo se, da so Ločničanje, kjer se gode take reči. Tako se je končala ustanovitev „Lege“ v Ločniku. Za predsednika izvoljen je slov. renegat, katerega oče niti italijanski ne zna, á sin je „sangue pura“. Tako, vidite Slovenci, se sami zatiramo. Podgorci pozor, dokler je še čas! Ako bodo morali Slovenci (nekateri) iz Ločnika, veste, kaj vam je storiti: „milo za drago“. Osnujte si podružnico, skrbite za mladino! Kedaj se vzbudi Solkan, Št. Peter in druge vasi v goriški okolici? Rodoljubi pozor!

Sekvestracija občinskega denarja. Pod tem naslovom se nam piše: Pred jednim mesecem je slavni c. kr. okr. šolski svet v Voloski zarubil pri davkarji občini materijski njene naklade z a v z d r z e v a n j e š o l v t e j o b č i n i .

Županstvo je pa, po le n j e m u z n a n i h § § v l o ž i l o u t o k d o d e ž e l n e g a š o l s k e g a s v e t a . Rešitve pa še ni nobene. Zima je pred durmi, šole nimajo drvi v kurjavo šolskih peči. Vsled tega bode pouk nemogoč. Davkoplačevalci so plačali, morda i po eksekutivni poti za vzdrževanje svojih šol; a njih šole se bodejo morale zapirati jedna za drugo, kakor ob času kake epidemije. — Je li mogoč enak slučaj še kje drugje v Avstriji? Čujte! že leto je preteklo, od kar niso šolska vodstva niti krajcarja dobila za vzdrževanje šol!

Pač čudno, da se ljudski izomiki v toliki meri polena nastavljajo. S tem si gotovo nikdo ne pridobi nikake veljave, temmanje zaslužnega križca. Tako delovanje je povsem nasprotno dandanašnjemu ljudskemu življu. Bože mili! je li smo v srednjem veku? Še to: „Svaka sila do vremena“.

Visoki c. kr. deželni šolski svet prosi se nujne rešitve v občno zadovoljnost. Naj se vsaj od te strani posreduje, da se vendar zapreči enkrat za vselej tolika nedostatnost, kajti s tem trpi ljudstvo samo, največ pa naše marno učiteljstvo.

Gospodarske in trgovinske stvari Iz Podgrajskega okraja.

O vzgajanju prešičev.

Viden je napredek v našem okraju, odkar se je ustanovila gospodarska zadruga. Požrtvovalnemu in umnemu delovanju nekaterih strokovnjakov se imamo zahvaliti na lepih uspehih, ki se niso dosegli s kakimi posebnimi podporami, nego s primerno malimi sredstvi, ki niti ne dosegajo visokosti, kakoršna je po zakonih name-ravana.

Zanimanje za zadrugo širi se vedno in ona štoje zdaj poldrugo stotino članov. Žal, da se ena občina našega okraja — Jelčanska — tako trdovratno in brez kacega pametnega razloga ustavlja ustopiti

v kolo svojih dveh sester. Veliki zbori vrše se pri obilni udeležitvi po vrsti v Materiji i Podgradu, razno orodje na razpolaganje je v obeh imenovanih občinah, samo v Jelšanah ni nič, ker od tam ni niti eden gospodar član zadruge! V obeh pohvaljenih občinah je že precej razširjeno razno dobro orodje, posebno plugi, brane itd., razna dobra semena razdele se vsako leto itd. itd.

A glavna veja našega gospodarstva je in ostane poleg umnega sadjarstva — šivoreja. V tem obziru deluje naša zadruga tudi dobro in marljivo. Za poboljšanje govejega plemena se je že potrudila, ravno tako glede ovac, kupivši posebno lepe živalice za plemo. A pri letošnjem velikem zboru obrnil je predsednik pozornost navzočih tudi na vzgajanje prešičev in je zbor sklenil, da se ima nakupiti lepa plemenska žival.

To zadevo bočem danes nekoliko s številkami pojasniti. Da nismo v marsikaterem obziru napredovali do zdaj, krivo je, da ne znamo računati in iz računov sklepati.

Računajmo torej.

V našem okraji je po zadnjem števljenju 2692 hiš. Praznih je 50, torej 2642 hiš, v katerih se prebiva. Z malo izjemo redé pri vsaki hiši prešiča, pri nekaterih po 2 in več. V celem okraji izreja se torej na leto najmanj 3500 prešičev. Gotovo tudi več. Koncem leta našle se je steer v tem okraji samo 2348 prešičev, a takrat bilo jih je že mnogo poklanih in ne nadomeščenih.

Znano je, kako dragi so prešiči, prignani k nam iz Kranjskega, Štajerskega in Hrvatskega. Iz pod 10 glid. se ga skoro ne dobi, a dati je treba zanj tudi 15, 20 glid. in še več.

Koliko torej izdamo za tistih najmanj 3500 prešičev, katere potrebujemo na leto? Ogromno svoto kacih 50.000 glid. In ta številka ni previsoka. Pomislimo samo, koliko prešičev se vzame „na upanje“. Ti se morajo še dražje plačati in ako se ne smôre, še troške tožbe povrh.

Ako pa smo kupili prešiča na draginjo, koliko dobimo zanj, ko smo se celo leto trudili z njim in mu živež deloma tudi kupovali? 30 do 60 glid., ako je sreča. Kje je torej dobiček, kje trud plačan? Navadno je zguba.

Računajmo dalje.

Kako težko nam je davke plačevati. Ne zmôremo jih, zaostajamo. A davki z vsemi dokladi nikakor ne dosežejo onih 50.000 glid., katere izdamo za prešiče!

Iz predstoječega računa je torej cela stvar jasna. Silno potratni smo. Pri tako veliki stiski za denar, pošiljamo vsako leto 50.000 glid. iz okraja, brez potrebe.

Mislimo zopet: ne bi li bilo mogoče teh prešičev doma zgojiti. Poskusimo. Kolikor več se jih bude doma vzgajalo, toliko manj denarja pojde iz okraja. Vsaj je znano, da se navadno ne kesa oni, ki se poprimo gojenja prešičev, da si jih prodaja vsaj na pol ceneje, kakor tuji prekupei.

Ako pa tudi ni noviča ne zaslužimo pri tem: velikanska dobrota bi bila, da nam vsako leto 50.000 glid. doma ostane. S tem ogromnim denarjem poplačamo vse davke in doklade in še nam ostane denarja za druge potrebe.

Torej na delo, umni gospodarji!

Vrlim našim možem pri gospodarski zadrugi pa hvala za trud! Želimo jim najboljši uspeh.

Listnica uredništva.
G. R. H. Sprejmemo brezplačno.

Vabilo
na
Miklavžev večer
kateri priredi
telovadno društvo „Tržaški Sokol“
v soboto dne 5. decembra 1891.
v Mally-jevi dvorani (ulica Torrente 16)

RAZPORED

1. Petje.
2. Nastopi sv. Miklavž sè svojim spremstvom.
3. Petje.
4. Smiths: Fantazija o „Normi“, igra na citre g. Preveo.
5. Židovski kvartet, kuplet.

Prosta zabava.
Začetek točno ob 8½, uri zvečer

Vstopnina za člane 20 novč. za povabljeni 40 novč.

Otroci, katerim je v prvi vrsti ta večer namenjen, so vstopnine prosti.

NB. Gospodje „Sokolahi“ se prosijo, da se udeležijo tega večera v društveni obleki.

Javna zahvala.
Dne 10. novembra 1891. nastal je v vasi Ravne stršaški požar, kateri je vpepeljal 21 hiš in poslopij.
Podpisani posestniki bili smo pri c. kr. priv. družbi „Austrijski Feniks“ na Dunaji (glavni zastop v Ljubljani, Selenburgove ulice št. 8) zavarovani in ko smo pogoreli, cenil in izplačal nam je ta obče spoštovani zavod škodo tako točno in pošteno, da mu izrekamo prisrčno zahvalo, in ga s tem vsakemu najtočnejše priporočamo.
Ravne pri Kobaridu, 28. nov. 1891.
Anton Lišter l. r., Luka Koren l. r., Matija Goreušček l. r., Tomaž Goreušček l. r., Jernej Kanavc l. r., Mihael Skubin l. r., Matija Kanavc, Anton Bergunc po Gabrielu Devetaku l. r., podpisal in priča, Jožef Rakušček l. r., župan Kobaridski priča.

DROGERIJA
na veliko i malo
G. B. ANGELI
TRST
Piazza della Legna br. 1.
sa odlikovanom tvornicom kista i velikim shladišćem boja na ulje vlastite priprave. Okviro englezke, francoske, njemačke itd. itd.
Osim toga velik izbor **MINERALNIH VODA** dobavljenih ravno iz vrela zajamčene svieže, kano i:
Sumpora iz Romanje za sumporati traje, pomješanoga sa modrom galicem vrlo fino sameljenoga, uporabiva proti mildevu (peronospori).

Listnica upravnštva.
Čast. gosp. Ed. Legat v Lipici. Vaša naročnina plačana je do konca tega leta.

Išče se raznaševalec
za list „Edinost“. — Več se poizve pri našem upravnštvu (tiskarna Dolenc.)

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.
Henrik Freisinger
TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.
PEČATI IZ KAČUKA IN IZ KOVIN.
Blazinice za pečate se stalnim črnolom Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih zistemov. Priprave za kopiranje, in helijografi-čen papir za reproduciranje slik v polusvitu.

CARLO PIRELLI
mejnarodni agent in speditér
Trst, Via Arsenale št. 2.
Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po nizkih cenah in na vse kraje.

Listnica uredništva.
G. R. H. Sprejmemo brezplačno.

Vabilo
na
Miklavžev večer
kateri priredi
telovadno društvo „Tržaški Sokol“
v soboto dne 5. decembra 1891.
v Mally-jevi dvorani (ulica Torrente 16)

RAZPORED

1. Petje.
2. Nastopi sv. Miklavž sè svojim spremstvom.
3. Petje.
4. Smiths: Fantazija o „Normi“, igra na citre g. Preveo.
5. Židovski kvartet, kuplet.

Prosta zabava.
Začetek točno ob 8½, uri zvečer

Vstopnina za člane 20 novč. za povabljeni 40 novč.

Otroci, katerim je v prvi vrsti ta večer namenjen, so vstopnine prosti.

NB. Gospodje „Sokolahi“ se prosijo, da se udeležijo tega večera v društveni obleki.

Javna zahvala.
Dne 10. novembra 1891. nastal je v vasi Ravne stršaški požar, kateri je vpepeljal 21 hiš in poslopij.
Podpisani posestniki bili smo pri c. kr. priv. družbi „Austrijski Feniks“ na Dunaji (glavni zastop v Ljubljani, Selenburgove ulice št. 8) zavarovani in ko smo pogoreli, cenil in izplačal nam je ta obče spoštovani zavod škodo tako točno in pošteno, da mu izrekamo prisrčno zahvalo, in ga s tem vsakemu najtočnejše priporočamo.
Ravne pri Kobaridu, 28. nov. 1891.
Anton Lišter l. r., Luka Koren l. r., Matija Goreušček l. r., Tomaž Goreušček l. r., Jernej Kanavc l. r., Mihael Skubin l. r., Matija Kanavc, Anton Bergunc po Gabrielu Devetaku l. r., podpisal in priča, Jožef Rakušček l. r., župan Kobaridski priča.

DROGERIJA
na veliko i malo
G. B. ANGELI
TRST
Piazza della Legna br. 1.
sa odlikovanom tvornicom kista i velikim shladišćem boja na ulje vlastite priprave. Okviro englezke, francoske, njemačke itd. itd.
Osim toga velik izbor **MINERALNIH VODA** dobavljenih ravno iz vrela zajamčene svieže, kano i:
Sumpora iz Romanje za sumporati traje, pomješanoga sa modrom galicem vrlo fino sameljenoga, uporabiva proti mildevu (peronospori).

Listnica upravnštva.
Čast. gosp. Ed. Legat v Lipici. Vaša naročnina plačana je do konca tega leta.

Išče se raznaševalec
za list „Edinost“. — Več se poizve pri našem upravnštvu (tiskarna Dolenc.)

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.
Henrik Freisinger
TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.
PEČATI IZ KAČUKA IN IZ KOVIN.
Blazinice za pečate se stalnim črnolom Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih zistemov. Priprave za kopiranje, in helijografi-čen papir za reproduciranje slik v polusvitu.

CARLO PIRELLI
mejnarodni agent in speditér
Trst, Via Arsenale št. 2.
Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po nizkih cenah in na vse kraje.

D. Gustav Gregorin
odpre svojo
odvetniško pisarno
v Trstu
dnè 7. decembra t. l. (Via Dogana št. 7. II. nadst.)

Nič več kašlja!
PRSNI ČAJ
napravljen po lekarničarju
G. B. ROVIS
v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričovala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri; ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 novč.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti madronu iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtom truplu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obzira na dijeto. Ena škatilja velja 30 novč.

Plašter in tudi tinktura proti kurjim očesom in debelejši koži — cena 3 plaštov za kurja očesa 20 novč. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni ROVIS, v Gorici v lekarni Cristofolletti, Pontoni in Gliubie. 1—12

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 3½%	30-dnevni odkaz 2½%
8- " " 3½%	3-mesečni " 2½%
30- " " 3½%	6- " " 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 15. septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 10/100 provizije.

Predujmi.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodb.

Na vrednostni obresti po pogodbi.
Uložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodb.

Trst, 11. septembra 1891. 22—25

DROGERIJA
na veliko i malo
G. B. ANGELI
TRST
Piazza della Legna br. 1.
sa odlikovanom tvornicom kista i velikim shladišćem boja na ulje vlastite priprave. Okviro englezke, francoske, njemačke itd. itd.
Osim toga velik izbor **MINERALNIH VODA** dobavljenih ravno iz vrela zajamčene svieže, kano i:
Sumpora iz Romanje za sumporati traje, pomješanoga sa modrom galicem vrlo fino sameljenoga, uporabiva proti mildevu (peronospori).

Listnica upravnštva.
Čast. gosp. Ed. Legat v Lipici. Vaša naročnina plačana je do konca tega leta.

Išče se raznaševalec
za list „Edinost“. — Več se poizve pri našem upravnštvu (tiskarna Dolenc.)

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.
Henrik Freisinger
TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.
PEČATI IZ KAČUKA IN IZ KOVIN.
Blazinice za pečate se stalnim črnolom Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih zistemov. Priprave za kopiranje, in helijografi-čen papir za reproduciranje slik v polusvitu.

V trgovini z manufakturno robo
Frana Hitty
ulica Barriera vecchia št. 13.
nahaja se velika zaloga
SUKNA, ŠTOF, ROBCEV od VOLNE,
ŽIDE, PERILA, FRUŠTANJA
in vsakovrstnih stvari, potrebnih za krojača. 7—8

AVGUST BRUNNER
TRST
Via Conti številka 6 a.

Tovarna strojev in železolivnica
August Brunner
prevzame vsa sem spajajoča dela kakor: STROJE, PREŠE, SESALKE, ŽELEZNA OMREŽJA, STOLPE, CEVI, veča in manja POPRAVLJANJA.
Za notranje dežele prosto carine.

Die Maschine-Fabrik und Eisengiesserei von
August Brunner
übernimmt alle einschlägigen Arbeiten als: MASCHINEN, PRESSEN, PUMPEN, GITTER, SAULEN, R. HREN, grössere und kleinere REPARATUREN.
Nach dem Inlande zollfrei.

Telefon št. 291. 24—22

Griena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENH 1—8
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini, luobar i ljekarnar u Trstu
Veoma pomazu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljah noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo nimanjem ovih sladkišah.
Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je ponacijaju. Zato treba uvijek zahtjevati Prendinijevu sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima tiskanuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.
Cena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 8—52

La Filiale della Banca Union
TRIESTE
s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio-Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando PER BANCONOTE: PER NAPOLEONI:

3½% c. prev. di 5 gni	2 % c. prev. di 20 gni
3½% " " " " " 12	2½% " " " " " 40
3½% " " " " " 3 mesi	2½% " " " " " 3 mesi
3½% " " " " " 6 "	3 " " " " " 6 "

In banco giro abbuonando il 2½% interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a flor. 20.000 — a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa — Conferma dei versamenti in apposito libretto.
Conteggia per tutti i versamenti fatti sino alle 5 pom. la valuta del medesimo giorno.
Assume pel propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altri principali città; rilase a loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facilità di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.
Procura poi propri clienti informazioni sull' Interno e sull' Estero verso il solo rimborso delle spese postali.
b) S' incarica dell' acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e di cose nonchè del incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso modica provvigione.
c) Sconta cambiali dirette e domiciliata a condizioni correnti.
d) Rilascia assegni ed apre crediti su tutte le piazze dell' Interno e dell' Estero a modiche condizioni.
e) Sovvenziona effetti e valute.
f) Accorda ai propri committenti la facilità di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.
g) Vende le obbligazioni comunali 4½% della Prima Cassa patriottica di risparmio di Budapest, le lettere di pegno 4½% e le obbligazioni comunali 4½% con premio del 10%, della Banca commerciale ungherese di Budapest, le obbligazioni comunali 4½% e le obbligazioni 4½% con 10% di premio della Banca ipotecaria ungherese di Budapest, le lettere di pegno 4½% della Banca centrale austriaca di credito fondiario, i lotti 3%. La e 2.a emissione dell' Istituto di credito fondiario austriaco. (Boden credit) le obbligazioni 4½% con lotteria (vincita principale flor. 50.000) della Banca ipotecaria ungherese di Budapest, le lettere di pegno 4½% dello Stabilimento provinciale ipotecario dell' Austria inferiore al corso di giornata. 12—12

Tiskarna Dolenc v Trstu.